

Administracja wrażliwa

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Wstęp

Administracja publiczna w XXI w. staje wobec coraz to nowych wyzwań, które wymuszają przeformułowanie tradycyjnych kategorii i narzędzi działania państwa. Dynamika przemian społecznych, rosnące znaczenie ochrony praw człowieka, a także potrzeba reagowania na złożone kryzysy – zdrowotne, migracyjne, klimatyczne – sprawiają, że model administracji reglamentacyjnej ustępuje miejsca nowym paradygmatom. Jednym z nich jest koncepcja administracji wrażliwej, opartej na empatii, responsywności i zdolności do rozpoznawania zróżnicowanych potrzeb jednostek i wspólnot.

To właśnie próbie opisanie tych zjawisk poświęciliśmy dyskusję w trakcie II Warszawsko-Krakowskiego Seminarium Naukowego pod tytułem: „Administracja wrażliwa”, które odbyło się w dniu 6.6.2025 r. Wydarzenie to zgromadziło liczną grupę przedstawicieli środowisk naukowych, władzy ustawodawczej i wykonawczej, praktyków administracji, a także ekspertów różnych dziedzin prawa oraz polityk publicznych, jak również osoby zaangażowane w debatę o prawach człowieka. Zgodnie bowiem z przyjętym przez nas założeniem dyskusja na temat sposobu funkcjonowania struktur publicznych powinna toczyć się przy udziale reprezentantów wszystkich tych środowisk. Odnotowania wymaga przy tym, że potrzebę prowadzenia dyskursu w tym zakresie dostrzegł również Prezes Rady Ministrów RP Donald Tusk, który w liście skierowanym do organizatorów i uczestników II Warszawsko-Krakowskiego Seminarium Naukowego podzielił się swoimi refleksjami na ten temat.

Teksty publikowane w niniejszym zbiorze określają odpowiedzi na pytania fundamentalne, wskazując w szczególności, czym jest administracja wrażliwa w kontekście polskiego i europejskiego prawa administracyjnego, jakie są jej źródła aksjologiczne i systemowe, a także w jakim stopniu można ją wyodrębnić jako nową jakość w nauce i praktyce administracji. Autorzy publikacji czynią refleksję nad podstawami teoretycznymi oraz praktycznymi tego pojęcia. Podjęto tutaj przede wszystkim próbę pogłębionej konceptualizacji i teoretycznego uporządkowania tej nowej kategorii administracji. Celem tekstów opublikowanych w niniejszym tomie jest więc stworzenie solidnej płaszczyzny pojęciowej, która umożliwi dalsze badania nad administracją wrażliwą i jej instytucjonalizacją w systemie prawa publicznego.

Układ opracowania odzwierciedla zarówno potrzebę zbudowania fundamentów teoretycznych, jak i konieczność uchwycenia konkretnych obszarów, w których administracja wrażliwa ujawnia swój praktyczny wymiar. W pierwszej części zatytułowanej „Zagadnienia ogólne” zawarto opracowania poświęcone istocie administracji wrażliwej oraz jej relacji do konstytucyjnych standardów ochrony praw człowieka. W tekstach ujętych w tej części wskazano między innymi aksjologiczne źródła tej koncepcji funkcjonowania admini-

stracji publicznej, a także definicyjne granice pojęcia administracji wrażliwej, jak również metodologiczne wyzwania w tym zakresie. Część druga niniejszego opracowania pod tytułem: „Seniorzy i osoby z niepełnosprawnością” koncentruje się na obszarze, w którym potrzeba wrażliwości administracji działań podejmowanych przez administrację publiczną jest szczególnie widoczna. W artykułach w niej zawartych analizie poddano nie tylko konstytucyjne podstawy wsparcia wskazanych grup społecznych, a także podział zadań i koordynację usług społecznych adresowanych do tych grup, ale również przedstawiono zmieniające się uwarunkowania społeczno-demograficzne, a także działania, jakie w związku z tym powinny zostać podjęte przez ustawodawcę. W kolejnej – trzeciej – części monografii opatrzonej tytułem: „Pacjenci” administrację wrażliwą zestawiono z systemem ochrony zdrowia w Polsce i poddano analizie regulacje obowiązujące w tym zakresie. Autorzy tekstów ujętych w tej części opracowania przedstawili wyzwania, jakie w tym zakresie stoją przed administracją publiczną poprzez wskazanie w szczególności oczekiwań w zakresie realizowania opieki nad osobami szczególnie słabymi, a także wymogów kształtowania instrumentów wspieranego podejmowania decyzji oraz zadań samorządu terytorialnego w ochronie zdrowia. Przedmiotową monografię zamyka część czwarta pod tytułem: „Dzieci i młodzież”, w której podjęto problematykę szczególnie istotną w obszarze aktywności administracji wrażliwej, a odnoszącą się do najmłodszych członków społeczeństwa. W tekstach ujętych w tej części zaakcentowano zarówno potrzebę tworzenia empatycznych instytucji ochrony młodych ludzi, jak również wskazano bariery prawne i społeczne w tym zakresie, a także mechanizmy partycypacji tej grupy społecznej w procesach administracyjnych.

Wybór tematyki ujętej w niniejszej monografii nie jest przypadkowy, gdyż dotyczy szczególnie licznych grup społecznych wymagających działań ze strony administracji publicznej, które powinny cechować się wrażliwością, przy czym zakres przedmiotowy opracowań ujętych w tym tomie nie wyczerpuje analizowanego zagadnienia. Seniorzy, osoby z niepełnosprawnością, pacjenci oraz dzieci i młodzież nie są bowiem jedynymi grupami, wobec których administracja publiczna powinna stawać w roli szczególnego gwaranta ochrony ich praw i interesów. Analiza teoretyczna, zestawiona z pogłębioną refleksją nad praktyką, pozwala dostrzec, że administracja wrażliwa to nie tylko hasło, lecz realny kierunek rozwoju współczesnego państwa nakierowany na liczne grupy społeczne i instytucje im dedykowane.

Rozważania na temat instytucji skierowanych do różnych grup adresatów wymagających szczególnej ochrony ze strony państwa zostały zaś ujęte w monografii zatytułowanej „Instytucje administracji wrażliwej”. W opracowaniach ujętych w przywołanym powyżej tomie zauważalne jest przesunięcie akcentu z rozważań teoretycznych na analizy szczegółowych obszarów działania administracji. Autorzy tekstów zawartych w tym woluminie analizują bowiem funkcjonowanie w praktyce instytucji administracji wrażliwej, a także wskazują mechanizmy wspierające – jak i utrudnienia – w tym zakresie, a wreszcie nakreślają niezbędne zmiany instytucjonalne oraz prawne na potrzeby realnego kształtowania polityk publicznych przez ideę wrażliwości.

Wyrażamy nadzieję, że opracowania zawarte w obu przywołanych woluminach stanowiących pokłosie II Warszawsko-Krakowskiego Seminarium Naukowego pod tytułem „Administracja wrażliwa” wywołają szeroką dyskusję na temat wyzwań w zakresie działań podejmowanych przez aparat państwa w stosunku do grup adresatów wymagających szczególnej ochrony z jego strony, a w konsekwencji doprowadzą do oczekiwanych zmian normatywnych w tym zakresie.

Kraków–Warszawa, listopad 2025 r.

*Katarzyna Małysa-Sulińska
Rafał Stankiewicz*

Przejdź do księgarni →

ksiegarnia.beck.pl